

Týždeň vedy a techniky na Slovensku je tu pre vás už dvadsať rokov

Týždeň vedy a techniky na Slovensku 2023 (TVT), ktorý prinesie aj v tomto roku vzrušujúce zážitky zo sveta vedy, výskumu a techniky, sa bude konať na celom Slovensku už po dvadsiaty raz. Bude sa niesť v znamení motta *Po kroku k pokroku*. Ako sa posúva veda, tak aj TVT sa postupne, každým rokom rozrastá na úspešné celonárodné podujatie, ktoré sa v súčasnosti teší mimoriadnej obľube po celom Slovensku.

História Týždňa vedy a techniky na Slovensku sa začala písať v roku 2004, keď sa Slovenská republika už ako nová členská krajina Európskej únie pripojila k Európskemu týždňu vedy. Každoročne ho vyhlasovala Európska komisia. Niekoľko rokov ho úspešne organizovali v mnohých európskych krajinách, pod záštitou ministerstva školstva dokonca aj u nás. Jeho poslaním bolo priblížiť Európanom vedu formou ukážok a vlastného objavovania. V roku 2005 sa uskutočnil prvý Európsky týždeň vedy na Slovensku na národnej úrovni, a to aj za účasti dvoch vtedajších komisárov Európskej komisie, nášho prvého európskeho komisára zodpovedného za vzdelávanie a odbornú prípravu Jána Figeľa a komisára pre vedu a výskum Slovinca Janeza Potočnika. Veľkej cti slávnostne otvárať vtedajší Európsky týždeň vedy na Slovensku sa dostalo Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Dialóg medzi vedcami a verejnosťou

Od začiatku sa funkcie hlavného organizátora celoslovenského podujatia iniciatívne zhostilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Zároveň sa doň hneď zapojili ústavy Slovenskej akadémie vied, ktorá sa stala spoluorganizátorom podujatia. Niektoré z jej ústavov už predtým pootvorili dvere výskumných laboratórií s cieľom ukázať záujemcom vedeckú prácu a vedecký výskum zblízka. Vtedajší Európsky týždeň vedy na Slovensku splnil svoj primárny cieľ: podnietil dovtedy vlažný záujem o vedu a techniku a čoskoro prerástol do celonárodného podujatia. Jeho novým poslaním okrem vzbudenia záujmu spoločnosti o výskum bolo vytvoriť trvalý priestor na dialóg medzi vedcami a odborníkmi na jednej strane a laickou verejnosťou na strane druhej. Efekt obohatenia zo vzájomného dialógu sa dostavil takmer okamžite. Vedci ocenili zvedavosť časti ľudí, a tak ochotne vyšli zo svojich laboratórií a vedecko-výskumných ústavov, aby poodhalili záhady vedy a techniky a aby ukázali, ako človek dokáže obohacovať svet novými poznatkami. Práve tými, ktoré po celé tisícročia, krôčik po krôčiku, slúžia v prospech ľudstva. Návštevníci

s neskrývaným nadšením prijali možnosť nahliadnúť do takzvanej vedeckej kuchyne, ktorá bola veľmi dlho pred ich očami skrytá. To, čo sme si v minulosti do dôsledku neuvedomovali, sa stalo samozrejmosťou. Veda a technika je všade okolo nás, je súčasťou nášho každodenného života, pričom zvyšuje jeho kvalitu. Navyše verejnosť začala oveľa citlivejšie vnímať aj dôležitosť a postavenie vedcov a vedkýň v spoločnosti. Európsky týždeň vedy na Slovensku naštartoval potrebný a žiadaný proces popularizácie vedy a techniky.

TVT ponúka tvorivý, súťažný a interaktívny rozmer

Skromná myšlienka vytvorenia priestoru na dialóg medzi vedcami a verejnosťou prerástla za dve dekády do vzájomnej masívnej celoslovenskej interaktívnej komunikácie v oblasti popularizácie vedy. Každý rok sa doň postupne zapájali ďalšie a ďalšie inštitúcie, školy, univerzity, múzeá, knižnice, observatóriá, ako aj iné organizácie vedy, výskumu a vývoja s rastúcou podporou najrôznejších profesijných a odborných zväzov a združení. V minulom roku stúpol počet registrovaných sprievodných popularizačných podujatí zo všetkých regiónov Slovenska až takmer na 400. Týždeň vedy a techniky na Slovensku prilákal nadšencov zo súkromného sektora, ktorí podujatie finančne či vecne podporili. Popri popularizácii a propagácii vedy v spoločnosti, ktoré sú hlavným motívom podujatí, si organizátori, odborníci a vedci v priebehu rokov logicky stanovili ešte jeden, oveľa dôležitejší cieľ: vzdelávať a vychovávať svojich následníkov, podchytiť záujem mládeže o vedu a techniku, podnietiť a cieľavedome a programovo podporovať ich záujem o prírodovedné a technické odbory, ako aj o vedecké bádanie už od najmladšieho veku. Práve tomuto cieľu a rozširujúcej sa vekovej kategórii sa prispôbovali aktivity TVT. Postupne pribúdali podujatia, ktoré majú nielen informatívny a vzdelávací charakter, ale aj tvorivý, súťažný a interaktívny rozmer.

Popularizácia vedy sa stala národným záujmom

Vzhľadom na rozsah a rozmanitosť vzrastajúcich aktivít a rozpínajúci sa okruh zainteresovaných organizácií sa ďalším dôležitým spoluorganizátorom (popri Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky) v roku 2007 stalo aj Centrum vedecko-technických informácií SR. Predovšetkým však novovytvorené Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti (NCP VaT) pri CVTI SR ako jeho integrálna súčasť. Jeho primárnym cieľom je popularizovať vedu a techniku. NCP VaT prinieslo do Týždňa vedy a techniky na Slovensku okrem svojich špeciálnych popularizačných podujatí aj zaujímavé celoslovenské tvorivé súťaže pre mládež na každoročne vyhlásenú tému. Bola to najmä výtvarná súťaž pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. Tá si ešte pred oficiálnym zavedením Európskeho týždňa vedy na Slovensku a potom naprieč celou dvadsaťročnou históriou tohto podujatia vybudovala trvalé miesto a stala sa jeho neoddeliteľnou súčasťou. Postupne, aj na základe záujmu mládeže, pribúdali ďalšie súťaže (spočiatku literárna, potom grafická, ďalej videosúťaž a napokon fotografická súťaž), ktoré sa v rámci jednotlivých ročníkov striedali. Organizátori tak chceli docieľiť, aby si mladí

Ľudia prostredníctvom originálneho umeleckého stvárnenia uvedomili význam a dôležitosť vedy pre náš život.

Týždeň vedy a techniky na Slovensku by mal trvať po celý rok, vyhlásili odborníci a vedci pri slávnostnom otvorení jedného z minulých ročníkov podujatia. Aj to je nepochybne jedno z najdôležitejších posaní celoslovenského podujatia – vytvoriť trvalý záujem verejnosti o vedu a v záujme napredovania našej spoločnosti neprestajne zvyšovať spoločenské povedomie o jej potrebe.

V rámci aktuálneho jubilejného ročníka TVT sa záujemcovia môžu tešiť na bohatý program z oblasti vedy a techniky. Všetky informácie o plánovaných podujatiach po celom Slovensku môžu organizátori jednotlivých podujatí registrovať na stránke www.tyzdenvedy.sk.